ДО ПИТАННЯ КУЛЬТУРИ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Дяченко О.В.
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Питання культури мовної особистості є і залишається актуальним на сьогоднішній день. У XXI столітті сучасна молода людина повинна досконало й вільно володіти вміннями і навичками вживати мовні засоби в різних сферах і жанрах мовлення, зокрема й професійній.

Мовна особистість – це носій мови, котрий усвідомлює, як користуватися мовною системою для ліпшого бачення і розуміння навколишнього світу. Мовна свідомість, зокрема, остаточно виладнується після визначення пріоритетів цінностей особи в її житті, у словниковому запасі, який визначається національно-культурними традиціями, що панують у суспільстві. Такі традиції закладені в генетичних основах особистості, формуючись як система загальнонаціональних рис мовного відображення крізь призму реальних подій. Проте для досконалого формування молодої людини як мовника – від початків і аж до конкретно-особистісного вираження – необхідно звернути увагу на мовне оточення, в якому перебуває людина, зрозуміти психологію цього оточення, що визначає ті ціннісні критерії, які створюють унікальну, естетичну і емоційну забарвленість мови.

Нинішнє покоління українців, котре зобов’язане вивчати державну мову, заплуталося у мовному плані. Адже мовне середовище індивіда формується під впливом перш за все сімейного, родинного кола, яке виховує майбутню особистість. А якщо батьки так само гаразд не володіють національною мовою, то, мабуть, у кращому випадку пануватиме білінгвізм, а в гіршому (те, що й маємо на сьогодні) – суржик. Тому для викладачів вищих навчальних закладів головним питанням на заняттях з української мови постає викорінювання суржику, зведення до мінімуму змішування двох мов, особливо на лексичному та граматичному рівнях, активне спілкування літературною мовою з такими студентами. Виправити ситуацію можна, якщо приділяти багато уваги державній мові та україномовним предметам. Студент як майбутній спеціаліст повинен поставити перед собою чітко визначену мету, продумати план реалізації її досягнення, а для цього слід поповнювати словниковий запас, тренувати пам'ять, самостійно вчитися. У процесі спілкування між викладачем і студентами необхідно використовувати різні активні форми занять: розмови, дискусії, діалоги, полілоги, полеміку, репліки та ін., які б сприяли кращому розумінню й актуалізації знань та умінь студента, його морально-етичній вихованості.

У процесі суспільної діяльності молоді люди вступають у різні взаємини, обмінюються досвідом з усіх сфер життя, передають інформацію від покоління до покоління. Таке спілкування відбувається за допомогою мови. Тому потрібно чітко усвідомлювати значення кожного слова, контролювати себе, використовуючи ті чи інші мовні одиниці, засоби, позаяк мова – це насамперед засіб спілкування та порозуміння між людьми.